



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 10.7.2013
COM(2013) 494 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Публично-частните партньорства в рамките на „Хоризонт 2020“ — мощен
инструмент за напредък в областта на иновациите и растежа в Европа**

(текст от значение за ЕИП)

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Публично-частните партньорства в рамките на „Хоризонт 2020“ — мощен инструмент за напредък в областта на иновациите и растежа в Европа

(текст от значение за ЕИП)

1. ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

Необходимо е Европа да повиши и подобри инвестициите си в областта на научноизследователската дейност и иновациите, които са от решаващо значение за създаването на устойчив икономически растеж и работни места, както и за засилването на конкурентоспособността на Европа в международен план. Наред с това научноизследователската дейност и иновациите ни помагат да се справим с някои основни предизвикателства, като например борбата с изменението на климата, осигуряването на постоянен източник на чиста енергия и посрещането на разходите, свързани със застаряването на населението. Наблюдава се обаче бавен напредък към постигане на заложената в стратегията „Европа 2020“ цел за инвестиране на 3 % от БВП в научноизследователска и развойна дейност, като най-явни са слабостите при частните инвестиции.

Европейската комисия полага усилия за преодоляване на проблема с недостатъчните инвестиции, като в рамките на стратегията „Европа 2020“¹ и по-специално водещата инициатива „Съюз за иновации“² се предоставя по-добра среда за развитието на иновационна дейност. В предложенията на Комисията за следващата програма за научни изследвания и иновации на ЕС — „Хоризонт 2020“³, се предвижда финансиране по цялата верига на стойността, обхващаща всички етапи от фундаменталните изследвания до внедряването им на пазара.

Ключов елемент на „Хоризонт 2020“ е предложението за обединяване на усилията с частния сектор и с държавите членки с цел да се постигнат резултати, които отделните държави или дружества едва ли биха реализирали самостоятелно. Настоящото съобщение е придружено от законодателни предложения на Комисията за учредяване на публично-частни партньорства и партньорства в публичния сектор с държавите членки в рамките на „Хоризонт 2020“.

Пакетът за финансиране на тези партньорства представлява обща инвестиция от 22 млрд. евро през следващите 7 години, като по линия на „Хоризонт 2020“ ще бъдат отпуснати 8 млрд. евро, промишленият сектор ще участва с 10 млрд. евро, а държавите членки — с близо 4 млрд. евро. По този начин ще се осигури жизненоважно финансиране за широкомащабни, по-дългосрочни и рискови инициативи в областта на научните изследвания и иновациите, които са първостепенен фактор за водещата роля на ЕС в стратегическите и конкурентни в световен мащаб технологични сектори, осигуряващи висококачествени работни места (чийто брой в момента е над 4 милиона) и допринасят за изпълнението на поставената от ЕС цел 20 % от БВП да бъдат

¹ COM(2010) 2020.

² COM(2010) 546.

³ COM(2011) 808/809/810/811/812.

генерирани от производство до 2020 г. Партньорствата ще осигурят значителни обществени ползи, като например по-ниски емисии на въглерод, алтернативи на изкопаемите горива и нови видове лечение на заболяванията, свързани с бедността и нарастващата заплаха от антимикробна резистентност.

Комисията представя тези законодателни предложения на сегашния етап, за да могат да бъдат взети навреме необходимите законодателни решения, позволяващи учредяването на партньорствата още при старта на „Хоризонт 2020“. Те са непосредствен отговор на призива на Европейския съвет да се даде приоритет на въздействието на Многогодишната финансова рамка върху растежа и създаването на работни места.

В своята съвкупност партньорствата ще подпомогнат изпълнението на някои основни елементи на водещата инициатива „Съюз за иновации“ и на промишлената политика на ЕС⁴, като например стратегията за главните базови технологии⁵, и ще осигурят значителен принос за политиките на ЕС в областта на климата, енергетиката, цифровите технологии, транспорта, здравеопазването и др.

В настоящото съобщение е представен също подходът на Комисията към използването на други форми на публично-частни партньорства за изпълнението на „Хоризонт 2020“. Стратегията за подобряване на становищата, които промишленият сектор и други заинтересовани страни предоставят на Комисията чрез европейските технологични платформи и нейните групи от експерти в областта на промишлената политика, ще бъде представена в предстоящия работен документ на службите на Комисията.

2. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА В ОБЛАСТТА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИТЕ

Научните изследвания и иновациите са дейности с висока степен на риск и успехът им не е гарантиран. При твърде висок риск от неуспех има вероятност частният сектор да реши да не инвестира въпреки потенциалната възможност за постигане на значителни икономически и социални ползи. Наред с това е възможно икономическите ползи от инвестициите в научноизследователска дейност да бъдат присвоени от други субекти, поради което отделните предприятия предпочитат да не инвестират, или да има сериозни политически фактори, ограничаващи размера на пазара, а оттам — потенциалната възвръщаемост (например разработването на нови антибиотици при все по-сериозни опасения относно антимикробната резистентност).

Тази обща неефективност на пазара представлява сериозна причина за предоставянето на публична подкрепа за частните дейности, свързани с научните изследвания и иновациите. В редица случаи обаче значението на секторите, сложността на предизвикателствата и технологиите, продължителността и мащабът на необходимите инвестиции са такива, че публичната подкрепа за отделни проекти не е ефективна. Следователно за тези случаи са необходими структурирани партньорства между публичния и частния сектор с оглед на съвместното разработване, финансиране и изпълнение на амбициозни програми за научни изследвания и иновации. Поради тази причина политическите среди в целия свят използват във все по-голяма степен публично-частните партньорства в областта на научните изследвания като инструмент за изпълнение на програмите за растеж.

За секторите, които функционират на европейско и международно равнище, и по

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

отношение на които мащабът на инвестициите надхвърля възможностите на отделните държави членки, най-ефективният подход ще се изразява в създаването на такива партньорства на равнище ЕС. Публично-частните партньорства конкретно в областта на научните изследвания и иновациите предоставят мощни и необходими инструменти за постигане на целите на „Хоризонт 2020“, тъй като:

- позволяват прилагането на дългосрочен стратегически подход към научните изследвания и иновациите и намаляват несигурността, като предвиждат дългосрочни ангажименти;
- предоставят правна структура, насочена към обединяване на ресурсите и натрупване на критична маса, в това число чрез интелигентна специализация и съчетаване на финансирането по „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове — така се постига мащаб на действията, който би бил непосилен за отделните предприятия;
- повишават ефикасността на финансирането на научните изследвания и иновациите в ЕС чрез споделянето на финансови, човешки и инфраструктурни ресурси, с което се намалява рискът от разпокъсаност, генерират се икономии от мащаба и се понижават разходите за всички участващи партньори;
- могат да реагират по-адекватно на комплексни предизвикателства, тъй като спомагат за разработването на интердисциплинарни подходи и за по-ефективното съвместно използване на познанията и експертния опит;
- улесняват създаването на вътрешен пазар за иновационни продукти и услуги чрез съвместен напредък по основни въпроси (например достъп до финансиране, стандартизация и установяване на правила);
- съкращават пътя на иновационните технологии до пазара, включително като позволяват сътрудничеството и споделянето на информация между предприятията, с което се ускорява процесът на обучение;
- могат да осигурят подходяща рамка, позволяваща на международни предприятия да затвърдят своите инвестиции в областта на научните изследвания и иновациите в Европа и да се възползват от нейните преимущества (например квалифицирани кадри, разнообразие в подходите и секторна креативност); и
- създават предпоставки за разгръщането на усилията в областта на научните изследвания и иновациите с оглед преодоляването на сериозни обществени предизвикателства и изпълнението на важни цели на политиките на ЕС в рамките на стратегията „Европа 2020“.

3. СЪВМЕСТНИ ТЕХНОЛОГИЧНИ ИНИЦИАТИВИ — ИЗВОДИ

Публично-частните партньорства в областта на научните изследвания и иновациите на равнище ЕС бяха въведени с настоящата Седма рамкова програма за научни изследвания (РП7). Те се прилагат най-вече посредством съвместни технологични инициативи (СТИ), при които Съюзът и промишленият сектор осигуряват съвместно финансиране и изпълнение на някои елементи на РП7. СТИ се изпълняват посредством специални юридически лица — съвместни предприятия, учредени по силата на предишната разпоредба, съответстваща на сегашния член 187 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

По линия на РП7 са създадени пет СТИ — в областта на аеронавтиката („Чисто небе“), фармацевтичните изследвания (инициативата за иновативни лекарства), горивните клетки и водорода (ГКВ), вградените системи (ARTEMIS) и наноелектрониката (ENIAC). Всички те са предмет на редовно наблюдение, преглед и оценка⁶. В съобщението на Комисията, озаглавено „Партньорство в областта на научните изследвания и иновациите“⁷, е представена равностойна на този опит, отчетени са по-важните постижения и са формулирани препоръки за допълнителни подобрения.

Що се отнася до постиженията, бе отбелязано, че като цяло публично-частните партньорства в областта на научните изследвания се използват във все по-голяма степен от политическите среди в цял свят като инструмент за изпълнение на програмите за растеж. Също така в оценките се отбелязва, че публично-частните партньорства като цяло и СТИ в частност представляват новаторски начин за изпълнение на политиката на Съюза за научни изследвания и иновации. Те обединяват водещите участници в областта на научните изследвания и иновациите в съответните промишлени сектори и им позволяват да съсредоточат и хармонизират усилията си в рамките на стратегически програми.

Въвеждането на СТИ бе определено като солидно обосновано предвид установената неефективност на пазара, дългосрочното естество на изискваните дейности и мащаба на ангажимента за осъществяването на необходимите новаторски постижения.

Общото финансиране, което Съюзът предостави на съвместните технологични инициативи по линия на РП7, бе в размер на 3,12 млрд. евро, като инвестициите от промишления сектор бяха 4,66 млрд. евро. СТИ доказаха способността си да привличат по своите дейности широкото участие на промишления сектор, в това число МСП, които представляват около 28 % от участниците.

Макар че СТИ функционират сравнително отскоро, в междинните оценки се признава постигнатият напредък и първоначалното въздействие от дейността им. Така например със СТИ „Горивни клетки и водород“ бе въведен пакет от важни проекти със стратегическо значение и са постигнати някои предсрочни пазарни приложения като мотокари и малки резервни захранващи блокове. В междинната оценка на СТИ „Чисто небе“ бе потвърдено, че тя успешно стимулира напредъка към заложените в нея стратегически цели за опазване на околната среда, като набляга върху радикално нови технологични понятия. По отношение на СТИ за иновативни лекарства в междинната оценка е отбелязан напредъкът при оптимизиране на условията за разработване на лекарства в Европа — например чрез по-ефективно използване на данни, целенасочени подходи за прогнозиране на страничните лекарствени ефекти, разработване на нови биомаркери и по-бързи и евтини клинични изпитвания. Междинната оценка на съвместните технологични инициативи ENIAC и ARTEMIS подчерта тяхната стимулираща роля за повишеното участие на водещи представители на частния сектор в рамка, в която националните и европейските публични органи могат да подкрепят теми със значителна стратегическа важност. Бе отправена настояща препоръка да се продължи с подобна инициатива в рамките на „Хоризонт 2020“, като се има предвид, че отделните организации или държави членка не биха могли да преодолеят всички предизвикателства пред сектора на електрониката в Европа.

⁶ Междинните оценки на СТИ и отговорът на Комисията, както и докладът на JTI Sherpa Group, са публикувани на http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm.

⁷ COM(2011) 572.

В докладите и междинните оценки се посочват и някои слабости на съществуващите СТИ и по-конкретно необходимостта от по-сериозни ангажименти от страна на промишлените партньори с по-ясни начини за измерването на тези ангажименти и на свързания с тях насърчителен ефект. Също така е необходимо да се предостави повече яснота относно начина на учредяване на СТИ, да им се отредят по-ясни цели и да се гарантира по-широк достъп до тях на нови участници. Също така в доклада на JTI Sherpa Group (експертна група по въпросите на СТИ) бяха формулирани редица препоръки за опростяване и рационализиране на управлението на СТИ, включително чрез специфична финансова рамка, пригодена към техните потребности. Същевременно заинтересованите страни изразиха загриженост във връзка с различните правила и процедури, които се прилагат за всяка СТИ, и които може да се различават както между отделните СТИ, така и от правилата по РП7. Отговор на всички тези предизвикателства е потърсен в съвместните технологични инициативи, предложени в рамките на „Хоризонт 2020“.

4. СЪВМЕСТНИ ТЕХНОЛОГИЧНИ ИНИЦИАТИВИ В РАМКИТЕ НА „ХОРИЗОНТ 2020“

Предложената регулаторна рамка за „Хоризонт 2020“ позволява поемането на всеобхватни ангажименти между Съюза и частния сектор, включително съвместните технологични инициативи, създадени съгласно член 187 от ДФЕС. Те трябва да са насочени към постигане на целите на „Хоризонт 2020“, в това число интегрирането на научноизследователските и иновационните дейности. В Регламента за „Хоризонт 2020“ се определят редица критерии, чието изпълнение е необходимо при подбора на областите, в които се учредяват публично-частни партньорства. В законодателството също така се предвижда единен набор от правила, които ще се прилагат за всички аспекти на „Хоризонт 2020“, включително за СТИ, освен ако е налице основателна необходимост от конкретна дерогация.

4.1. Определяне на СТИ, които да бъдат създадени при стартирането на „Хоризонт 2020“

Въз основа на опита, натрупан по време на РП7, новата законодателна основа на „Хоризонт 2020“ и ясните ангажименти от страна на партньорите от промишления сектор, Комисията представя законодателни предложения за СТИ, които да бъдат учредени при стартирането на „Хоризонт 2020“. Пълната обосновка на предложените инициативи се съдържа в приложените документи с предварителна оценка на въздействието.

Всички СТИ са насочени към стратегическите технологии, заложили в основата на растежа и създаването на работни места в секторите, които са конкурентоспособни в световен мащаб. Всички обхванати сектори вече са се наложили или се утвърждават с бързи темпове като средища на основаната на знанието европейска икономика. Понастоящем те осигуряват заетост на над 4 милиона души, като се обособяват все по-мащабни световни пазари, на които европейската промишленост може да завоюва добри позиции, при условие че изгради и поддържа технологично лидерство. Както може да се види от графиката по-долу, тази тенденция е свързана с целите на стратегията „Европа 2020“. Европа е изправена пред спешната необходимост да осигури значителни инвестиции в период на икономически ограничения. Същевременно посочените сектори понасят негативите от добре познатата неефективност на пазара, свързана с дългосрочността и рисковия характер на научните изследвания и иновациите, което означава, че частният сектор не е в състояние да предостави самостоятелно необходимите ресурси.

Европа 2020

Интелигентен растеж
Съюз за иновации
Програма в областта на
цифровите технологии

Устойчив растеж
Ефективност на ресурсите
Промислена политика

Приобщаващ растеж

**Електронни
компоненти и
системи**

Чисто небе

**Горивни
клетки и
водород**

**Биотехнологични
производства**

**Иновативни
лекарства**

ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Заетост, растеж, по-ниски емисии на въглерод, алтернативи на изкопаемите горива, развитие на селските райони, по-добро медицинско лечение

Предложените СТИ се основават на досегашните успехи, постигнати при изпълнението на РП7. Четири от тези инициативи представляват следващият етап на СТИ, създадени по линия на РП7 (включително СТИ за информационни системи и компоненти, в която са обединени съществуващите инициативи ARTEMIS и ENIAC). СТИ за биотехнологични производства е нова инициатива, разработена в контекста на европейската стратегия за биоикономиката⁸.

Всяка предложена СТИ има ясно определени цели за осъществяването на новаторски постижения в следните области:

- *иновативни лекарства* — за подобряване на здравето и благосъстоянието на европейските граждани чрез осигуряване на нови и по-ефикасни методи за диагностика и лечение, като например нови видове антимикробно лечение;
- *горивни клетки и водород* — за разработване на рентабилни и екологично чисти решения, предвиждащи използването на водорода като енергиен носител и на горивните клетки като преобразуватели на енергия;
- *„Чисто небе“* — за драстично намаляване на въздействието върху околната среда на следващото поколение въздухоплавателни средства;
- *биотехнологични производства* — за разработване на нови и конкурентни вериги на стойността в сектора на биотехнологичните производства, които да заменят изкопаемите горива и да окажат значително въздействие върху развитието на селските райони;
- *електронни компоненти и системи* — за запазване на водещите позиции на Европа в областта на електронните компоненти и системи и по-бързото им внедряване в практиката.

⁸

COM(2012) 60.

Очаква се посочените пет СТИ да мобилизират инвестиции на обща стойност над 17 млрд. евро, от които вноската от бюджета на ЕС ще е 6,4 млрд. евро. Данни относно инвестициите за всяка СТИ са посочени в следната таблица.

СТИ	Инвестиции в СТИ (в EUR)	
	от ЕС „Хоризонт 2020“	от промишлените партньори и други източници
Иновативни лекарства	1,725 млрд.	1,725 млрд.
Горивни клетки и водород	700 млн.	700 млн. ⁹ .
„Чисто небе“	1,8 млрд.	2,25 млрд.
Биотехнологични производства	1 млрд.	2,8 млрд.
Електронни компоненти и системи	1,215 млрд.	3,6 млрд. ¹⁰ . (от които 1,2 млрд. от държавите членки)
Общо	6,44 млрд.	9,875 млрд. от промишлеността + 1,2 млрд. от държавите членки

4.2. Основни характеристики на СТИ в рамките на „Хоризонт 2020“

В предложенията на Комисията са предвидени много по-амбициозни партньорства, отколкото в сегашното поколение СТИ.

СТИ ще имат по-ясни и по-амбициозни цели, които пряко допринасят за конкурентоспособността и целите на политиките на ЕС. За всяка СТИ са заложени измерими конкретни цели и ключови показатели за изпълнение, които ще позволят по-непосредствено наблюдение и оценка. Целите надхвърлят значително установените за РП7 и поставят по-силен акцент върху иновациите и въздействието от тях, като се предвижда иновациите да запълнят своеобразната „ничия земя“ между научните изследвания и тяхното търговско приложение. Така например целите на новата СТИ в областта на горивните клетки и водорода са насочени към преодоляването на пречките, произтичащи от цените и ефективността, за да се осигури търговското приложение на технологията. Много от целите оказват пряка подкрепа за целите на политиките на ЕС. Така например СТИ в областта на биотехнологичните производства ще разработва технологии за производството на биогорива от нехранителни култури, с което земеделските стопани и промишленият сектор ще могат да изпълнят целите на ЕС

⁹ Тази сума се състои от вноските на членовете в съвместното предприятие или съставлящите ги субекти (най-малко 400 млн. евро), както и от нечленуващите субекти посредством участие в дейностите.

¹⁰ Тази сума се състои от вноските на членовете в съвместното предприятие или съставлящите ги субекти (най-малко 1,7 млрд. евро от частни членове), както и от нечленуващите субекти посредством участие в дейностите.

относно възобновяемите енергийни източници. На последно място, целите са насочени към разработването на главни базови технологии (например електроника), които да повишат конкурентоспособността на редица европейски сектори.

Предвижда се въвеждането на по-добро управление за СТИ, с което да се гарантира достъпът на нови участници, отпускането на средства въз основа на реализирани високи постижения и по-добрите взаимовръзки с дейностите на национално равнище. Основната част от финансовото участие на ЕС ще бъде предоставена чрез открити покани за представяне на предложения, като се използват същите правила, които се прилагат за останалите елементи на „Хоризонт 2020“. Във всички случаи инициативите са отворени към нови участници — новата СТИ за иновативни лекарства например предвижда заделяне на част от вноската на ЕС за нови партньори. В рамките на новата СТИ „Чисто небе“ ще се проведе открита конкурсна процедура за избор на основните партньори за предвидените в нея демонстрационни проекти и платформи. Няколко от новите СТИ ще поставят по-силен акцент върху демонстрационните дейности, което може да повиши тяхното значение за по-широк кръг организации.

СТИ в рамките на „Хоризонт 2020“ ще са насочени към установяването на по-тесна връзка със сходни дейности на национално и регионално равнище в държавите членки, поради което ще се засилят позициите на групите на представителите на държавите членки във всяка СТИ. Тези групи ще изпълняват важна консултативна роля, ще получават изчерпателна информация за изпълнението на различните СТИ, ще информират СТИ за съответните национални дейности и ще гарантират, че дейностите по инициативите се прилагат надолу по веригата. Що се отнася конкретно до СТИ в областта на електронните компоненти и системи, държавите членки ще вземат пряко участие в нейното финансиране.

Чрез използване, когато това е целесъобразно, на механизми за подкрепа на прилагането по линия на структурните и инвестиционните фондове може да се подобри полезното взаимодействие между ръководените от Съюза действия и политиките за държавно или регионално развитие, като се помогне на държавите членки да подобрят своята конкурентоспособност и да предприемат по-целенасочени действия спрямо предизвикателствата, свързани с инвестициите в съответните приоритетни области.

Ще бъде постигнато съществено опростяване както на изпълнителните структури, така и на правилата за участие. Полезни за СТИ в рамките на „Хоризонт 2020“ ще бъдат редица елементи на изпълнението, в резултат на които инициативите ще бъдат по-добре пригодени към поставената цел¹¹. Тези елементи включват:

- нормативна уредба, която е по-добре съобразена с активното участие на промишления сектор и значителното опростяване, постигнато чрез пълноценно използване на новите разпоредби на Финансовия регламент (в който са включени специални разпоредби относно публично-частните партньорства, позволяващи изпълнението на сценария за т. нар. „идеален дом“ за СТИ — например изричното признаване на СТИ като органи, осъществяващи публично-частно партньорство, с възможност да приемат свой собствен „олекотен“ Финансов регламент, адаптиран към специфичните им потребности); и

¹¹ В съответствие с искането, формулирано в доклада на JTI Sherpa: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf.

- еднакво прилагане на правилата за участие в „Хоризонт 2020“, за да се засили степента на предсказуемост за участниците, като дерогации се предвиждат само в изключителни и надлежно обосновани случаи. В резултат на това СТИ ще се възползват от значителните улеснения, въведени в „Хоризонт 2020“.

В СТИ са заложили по-сериозни ангажименти от страна на промишления сектор, в това число съществени финансови задължения, чийто минимален размер съответства с вноската от бюджета на ЕС. В рамките на СТИ преките задължения от страна на промишления сектор възлизат на близо 10 млрд. евро. Подобно на РП7 някои от тези задължения ще произтичат от разходите за финансиране на проектите в резултат на поканите за представяне на предложения, отправени чрез СТИ, и които не се възстановяват напълно от вноската на ЕС. Наред с това партньорите от промишления сектор ще поемат ангажименти извън тези задължения за стандартно съфинансиране, съгласно които ще привлекат дейности и инвестиции, неподлежащи на възстановяване от „Хоризонт 2020“. Така например приносът на промишления сектор за СТИ в областта на горивните клетки и водорода в момента се изразява най-вече в участие в съфинансирани дейности, но при бъдещите СТИ той ще бъде увеличен с най-малко 300 млн. евро под формата на допълнително поети задължения. Тези допълнително поети задължения за СТИ „Чисто небе“ са близо 1 млрд. евро, а за СТИ за биотехнологичните производства — най-малко 1,8 млрд. евро, като допълнително поетите задължения ще бъдат пряко свързани с целите на СТИ и ще допринесат за тяхното осъществяване. Партньорите от промишления сектор ще поемат конкретни задължения от този вид като част от годишния процес на изпълнение, които впоследствие ще бъдат обект на контрол и наблюдение. В случай че задълженията от страна на промишления сектор не са на необходимото равнище, Комисията ще разполага с правото да намали или да не отпусне вноската на ЕС или да ликвидира съвместното предприятие. Това осигурява необходимата гъвкавост при мащабни непредвидени промени, които намаляват значимостта на целите на СТИ.

5. Други партньорства в рамките на „Хоризонт 2020“

5.1. Договорни публично-частни партньорства

В допълнение към СТИ Комисията се ангажира по линия на РП7 в структурирани партньорства с частния сектор, така че да участва непосредствено в изготвянето на работните програми в предварително определени области с висока промишлена важност. За разлика от СТИ такива партньорства не изискват допълнителен законодателен акт, тъй като финансирането се извършва от Комисията чрез обичайните процедури.

В рамките на Европейския план за икономическо възстановяване¹² бяха учредени три такива партньорства, които бяха осъществени чрез покани за представяне на предложения с финансово участие на Съюза от общо 1,6 млрд. евро. Поканите са от голямо значение за промишления сектор, който получава близо половината от финансирането; около 30 % от средствата са предназначени за МСП¹³.

Въз основа на този опит предложенията по „Хоризонт 2020“ също ще създадат предпоставки за такива партньорства. С цел подобряване на прозрачността партньорствата ще се основават на договорни споразумения между Комисията и

¹² COM(2008) 800.

¹³ Същевременно ЕС инвестира 300 млн. евро в инициативата „Бъдещият интернет“, като приблизително 50 % от тях са били за промишления сектор.

партньорите от промишления сектор, в които се определят целите, задълженията, ключовите показатели за тяхното изпълнение и очакваните резултати.

Разглежда се възможността за договорни публично-частни партньорства в следните области:

- фабрики на бъдещето,
- енергийно ефективни сгради,
- екологични автомобили,
- „бъдещият интернет“¹⁴,
- устойчива преработвателна промишленост,
- роботика,
- фотоника,
- високопроизводителни изчислителни технологии.

Първите четири области ще бъдат развивани посредством публично-частни партньорства, учредени по линия на РП7. Те представляват мащабни сектори от европейската икономика и необходимостта от публично-частни партньорства при тях е формулирана в някои документи на Комисията — например съобщенията за актуализирането на индустриалната политика, за Европейската стратегия за главните базови технологии¹⁵, за високопроизводителните изчислителни технологии¹⁶ и в предложенията по „Хоризонт 2020“.

За всяка от тези области се очаква предложенията на промишления сектор да предвиждат ясни пътни карти, разработени в открити консултации с другите заинтересовани страни, в които се описват визията и съдържанието на научните изследвания и иновациите, както и прогнозираното въздействие от тях, в това число по отношение на растежа и заетостта. Също така се очаква, че в предложенията ще бъдат изяснени естеството и обхватът на поетите от промишления сектор задължения и стимулиращият ефект на публично-частните партньорства. Основният акцент в тях ще бъде поставен върху пазарно ориентираните дейности.

Същевременно публично-частните партньорства следва да имат за цел оползотворяване на полезните взаимодействия с европейските структурни и инвестиционни фондове, по-конкретно във връзка с регионалните и националните стратегии за интелигентна специализация.

Предложенията на промишления сектор ще бъдат подложени на оценка от страна на Комисията (в това число чрез привличане на външни експертни становища), за да се установи тяхната съвместимост с критериите, заложи в Регламента за „Хоризонт 2020“. При положителна оценка, резултатите от която ще бъдат направени публично достояние, между Комисията и частните партньори ще бъде сключен меморандум за разбирателство въз основа на решение на Комисията. В меморандума ще бъдат посочени:

- общите и конкретните цели на партньорството;

¹⁴ Последващите действия във връзка със сега съществуващото ПЧП за бъдещия интернет са насочени към жичните и безжичните 5G мрежови инфраструктури.

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

- поетите от частните партньори задължения, които се очаква да бъдат съществени и съизмерими с предвидената вноска на Съюза; те могат да включват административните разходи на публично-частното партньорство, както и финансираните от промишления сектор демонстрации, обучение, създаване на клъстери, повишаване на осведомеността и действия за наблюдение;
- ключовите показатели за изпълнението и очакваните резултати, включително въздействието по отношение на внедряването в Европа;
- индикативният финансов пакет за вноската на Съюза за периода 2014—2020 г. (подлежащ на одобрение от бюджетния орган чрез годишната бюджетна процедура);
- механизъм за наблюдение и преразглеждане чрез използване на ключови показатели за ефективност и с възможност за корекция; това също така ще позволи на Комисията да прекратява договори за партньорство, в случай че партньорите от промишления отрасъл не изпълняват задълженията си;
- управленската структура, в това число механизмът, чрез който Комисията ще потърси становището на частните партньори за научноизследователските и иновационните дейности, предлагани за финансиране по „Хоризонт 2020“.

За областите, в които предложението на промишления сектор се оценява с оглед изпълнение на необходимите критерии, Комисията ще се стреми да сключи необходимия меморандум за разбирателство така, че да е съобразен по време с началото на дейностите по публично-частните партньорства в първата работна програма към „Хоризонт 2020“.

5.2. Партньорства в рамките на публичния сектор и други партньорства

За изпълнението на „Хоризонт 2020“ Комисията ще използва и други форми на партньорство. Тя представя четири законодателни предложения за учредяване на партньорства в рамките на публичния сектор с държави членки съгласно член 185 от ДФЕС с оглед съвместното изпълнение на националните научноизследователски програми. Тези предложения включват:

- *второто „Партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се държави“* — целта е да се подпомогне намаляването на социалната и икономическа тежест на заболяванията, свързани с бедността;
- *Европейската програма за научни изследвания и иновации в областта на метрологията* — целта е да се предоставят подходящи, интегрирани и съобразени с целта решения в областта на метрологията в подкрепа на иновациите и на промишлената конкурентоспособност, както и измервателни технологии, насочени към обществените предизвикателства като енергетика, околна среда и здравеопазване;
- *Eurostars 2* — целта е да се стимулират икономическият растеж и създаването на работни места чрез подобряване на конкурентоспособността на МСП, осъществяващи научноизследователска и развойна дейност;
- *научноизследователска и развойна програма за активен живот и помощ в ежедневието* — целта е да се подобри качеството на живот на възрастните хора и на хората, които се грижат за тях, и да се повиши устойчивостта на системите за предоставяне на грижи, като се осигуряват повече

компютризирани продукти и услуги за активен живот и остаряване в добро здраве.

Освен публично-частните партньорства „Хоризонт 2020“ ще използва също така становищата, предоставяни от други форми на партньорство, като например европейските партньорства за иновации¹⁷, инициативите за съвместно планиране¹⁸ и европейските технологични платформи. Също така в рамките на „Хоризонт 2020“ Европейският институт за иновации и технологии (EIT) ще учредява публично-частни партньорства под формата на общности на знанието и иновациите¹⁹, които да обединяват секторите на образованието, научните изследвания и бизнеса в структурирани дългосрочни партньорства.

Двете предстоящи водещи инициативи във връзка с бъдещите и нововъзникващите технологии²⁰ — проектите „Графен“ и „Човешки мозък“, имат за цел учредяването на широкомащабни и дългосрочни европейски партньорства. Те допълват публично-частните партньорства, тъй като научният подход е заложен още от самото им създаване; участието на промишления сектор в тях ще бъде осигурено през десетгодишния срок на водещите инициативи.

Наред със съвместните технологични инициативи бе учредено съвместното предприятие за разработване на ново поколение Европейска система за управление на въздушното движение (SESAR)²¹ като алтернативна форма на публично-частно партньорство въз основа на член 187 от ДФЕС, за да координира проекта SESAR — технически стълб на инициативата „Единно европейско небе“, насочена към модернизиране на управлението на въздушното движение в Европа. Поради специфичните си политически ориентирани дейности SESAR не бе създадена като СТИ, макар и да поддържа тесни връзки със СТИ „Чисто небе“. Комисията предлага разширяване на съвместното предприятие SESAR в рамките на „Хоризонт 2020“. Това разширение на обхвата ще гарантира приемственост при координирането на научните изследвания и иновациите в областта на УВД в рамките на „Хоризонт 2020“ в пълно съответствие с целите на политиката за „Единно европейско небе“.

6. ПЕРСПЕКТИВИ

За постигане на целите на „Хоризонт 2020“ и стратегията „Европа 2020“ са необходими публично-частни партньорства със силното участие и ангажираност на промишления сектор. В настоящото съобщение се предлагат начини за затвърждаване на подхода към публично-частните партньорства в „Хоризонт 2020“ въз основа на по-голяма прозрачност, по-ясни цели, по-силен акцент върху пазарно ориентирани дейности, по-категоричен ангажимент от страна на промишления сектор и значително опростяване.

Дейностите на СТИ, договорните публично-частни партньорства, партньорствата в публичния сектор и другите свързани с тях инициативи като инициативите за съвместно планиране, учредените от EIT общности на знанието и иновациите или европейските партньорства за иновации ще бъдат изпълнявани така, че полезните взаимодействия да се използват в най-голяма степен и да се повиши цялостното

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip.

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html.

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>.

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>.

²¹ <http://www.sesarju.eu/>.

въздействие, най-вече по отношение на общите цели. Във връзка с това е необходимо да се използват пълноценно възможностите, предоставени от „Хоризонт 2020“ като програма, обединяваща финансирането на всички научни изследвания и иновации на европейско равнище. Необходимо е да се търсят полезни взаимодействия най-вече при установяването на връзки между дейностите по целия иновационен цикъл — от научноизследователските резултати до пазарно ориентирани дейности, за да се стимулира предприемачеството и създаването на предприятия в значими за европейската икономика области.

Предвид силното въздействие на тези партньорства върху работните места и растежа Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да приключат необходимите законодателни решения за тяхното въвеждане при стартирането на „Хоризонт 2020“. Чрез предложените договорености за управление Комисията редовно ще наблюдава, докладва и оценява напредъка на СТИ и другите партньорства.

Опитът показва, че учредяването на съвместни предприятия изисква много време и към него следва да се пристъпва само при наличието на мащабна стратегическа цел, свързана с научноизследователската дейност и иновациите, която не може да бъде постигната чрез рутинното изпълнение на „Хоризонт 2020“. Поради това Комисията ще разглежда необходимостта от подобни инициативи само когато са налице обосновани аргументи, съобразени с критериите по „Хоризонт 2020“, и ясна потребност от стратегическа политика. Независимо от това Комисията е на мнение, че мащабът на усилията в областта на научните изследвания и иновациите, както и политическата необходимост от завършването на единното европейско железопътно пространство и осигуряването на водещата роля на ЕС в железопътните технологии, представлява основание за потенциално съвместно предприятие в железопътния сектор и заедно със сектора ще работи за изготвянето на съответното предложение.